

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/190/2024
Identifikačné číslo spisu:	7119211372
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:7119211372.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Y. F., narodenej X. Y. XXXX, Č.A. A. S., N. XXX/X, zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Kusom, Michalovce, Nám. Osloboditeľov 10, proti žalovanej Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Bratislava, Štúrova 2, o náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z., vedenom na Mestskom súde Košice (pôvodne Okresnom súde Košice I.) pod sp. zn. 39C/29/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. júla 2024 sp. zn. 11Co/142/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I. (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinstančný súd“) rozsudkom z 19. októbra 2021 č. k. 39C/29/2019-277 žalobu zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Doplniacím rozsudkom z 23. júna 2022 č. k. 39C/29/2019-332 nepriznal žalobkyni ako neúspešnej strane sporu nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 1, § 2, § 3 ods. 1 a 2, § 4 ods. 1 písm. b), § 4 ods. 1 písm. f), § 5 ods. 1, § 6 ods. 1 až 3, § 15 ods. 1 a 2, § 16 ods. 1 a 4, § 17 ods. 1 až 4, § 19 ods. 1 a 2, § 27 ods. 1 a 2, § 15, § 19 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), § 3 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a čl. 46 ods. 3 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“), čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“). Vecne v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa sa domáhala od žalovanej zaplata sumy 50 000 € titulom náhrady nemajetkovej ujmy s 5 % úrokom z omeškania ročne od 13. júna 2019 do zaplata, spôsobenú jej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci a nezákonným trestným stíhaním v období od 16. januára 2012 do 9. mája 2016 (4 roky a 4 mesiace), za ktorú (nemajetkovú ujmu) mal zodpovedať štát podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Žalobkyňa dôvodila, že uznesením vyšetrovateľa sp. zn. ČVS: PPZ-69/BPK-V-2011 zo 16. januára 2012 bolo voči nej vznesené obvinenie za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny

podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona (ďalej len „Trestný zákon“) a krátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1, 2 a 4 Trestného zákona s tým, že na základe podanej sťažnosti prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry uznesením z 9. mája 2016 sp. zn. VII/1Gv 20/16/1000-4 trestné stíhanie zastavil, pretože skutok nebol trestným činom a nebol dôvod na postúpenie veci. Listom zo 6. mája 2019 žalobkyňa požiadala o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky, ktorá listom zo 4. júna 2019 (doručeným jej právnomu zástupcovi 13. júna 2019), ju upovedomila o tom, že uplatňovaný nárok na náhradu škody neuspokojí z dôvodu nesplnenia zákonných podmienok, považujúc uznesenie o vznesení obvinenia za zákonné, nakoľko nebolo zrušené pre nezákonnosť rozhodnutím nadriadenej prokurátorky alebo generálneho prokurátora. Žalobkyňa napriek uvedenému s ohľadom na následky, ktoré jej spôsobilo trestné stíhanie a úkony v rámci neho vykonávané orgánmi verejnej moci, žiadala priznať peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v žalovanej sume považujúc ju za primeranú, keďže nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci bola znížená jej dôstojnosť a vážnosť v značnej miere a jej meno zostalo navždy poškodené.

2. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru o pasívnej vecnej legitimácii žalovaného štátu ako subjektu zodpovedného za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci, v mene ktorého konal v rozsahu svojej pôsobnosti príslušný štátny orgán, ktorým bola Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Konštatoval tiež, že v danom prípade mal preukázané splnenie kumulatívnych zákonných podmienok (ust. § 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 514/2003 Z. z.), keď sťažnosť podaná proti uzneseniu vyšetrovateľa PZ o vznesení obvinenia prokurátor zamietol a nepodal obžalobu. Keďže škoda nevznikla v súvislosti s rozhodnutím súdu [písm. a)], orgánom konajúcim v mene štátu nemohlo byť Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a ani Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ktoré by bolo orgánom príslušným konať v mene štátu v tom prípade, ak by prokurátor nezamietol sťažnosť obvineného proti uzneseniu vyšetrovateľa policajného zboru a nepodal by obžalobu [písm. b)]. Súd prvej inštancie na základe námietky premlčania vznesenej žalovanou v konaní prednostne skúmal, či nárok na náhradu škody nebol premlčaný a po vykonanom dokazovaní, vychádzajúc z nesporných skutkových zistení dospel k záveru, že námietka premlčania vznesená žalovanou bola dôvodná, nakoľko žalobkyňa nárok na náhradu škody uplatnila po uplynutí premlčacej lehoty (ust. § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.). Pri posúdení námietky premlčania nároku súd prvej inštancie vychádzal z nespornej skutočnosti, že uznesenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry SR z 9. mája 2016 o zastavení trestného stíhania v trestnej veci obvinenej žalobkyne, bolo jej právnomu zástupcovi doručené 13. mája 2016, kedy najneskôr sa žalobkyňa dozvedela o vzniku nemajetkovej ujmy. Medzi stranami taktiež nebolo sporné, že žalobkyňa listom zo 6. mája 2019 požiadala žalovanú (§ 15 zákona č. 514/2003 Z. z.) o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, ktorý bol príslušnému štátnemu orgánu doručený 9. mája 2019, pričom oznámenie Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo 4. júna 2019, bolo právnomu zástupcov žalobkyne doručené 13. júna 2019, ktorým upovedomila žalobkyňu, že uplatňovaný nárok na náhradu škody neuspokojí z dôvodu nesplnenia zákonných podmienok. Podľa posúdenia súdu prvej inštancie ak predbežné prerokovanie v danom prípade skončilo dňom doručenia oznámenia výsledku a trvalo po dobu 36 dní (od 9. mája 2019 do 13. júna 2019), o ktorú sa premlčacia lehota predĺžila, posledným dňom trojročnej subjektívnej premlčacej lehoty pripadol na deň 19. júla 2019, pričom žaloba bola podaná (až) dňa 10. októbra 2019, a teda po márnom uplynutí premlčacej lehoty. Súd prvej inštancie odmietol požiadavku žalobkyne, aby vznesenej námietke premlčania nepriznal právne účinky z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ. K uvedenému konštatoval, že podklad námietky premlčania pre jej rozpor s dobrými mravmi nebolo možné vyvodzovať z okolností a dôvodov, z ktorých bol vyvodzovaný vznik uplatneného nároku, ale len z konkrétnych okolností, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená, pričom tieto okolnosti museli byť natoľko výnimočné, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva na uplatnenie námietky premlčania. V danom prípade podľa posúdenia súdu prvej inštancie žalobkyňa v konaní nepreukázala žiadnu okolnosť, ktorá by jej reálne bránila uplatniť svoje právo na súde počas plynutia premlčacej lehoty. Takou výnimočnou okolnosťou nemohli byť opakované sťažnosti žalobkyne na prieťahy v trestnom konaní a podávanie žiadostí o zastavenie trestného stíhania, rovnako ani neprimeraná dĺžka trestného stíhania obvinenej žalobkyne. Z tohto dôvodu súd prvej inštancie žalobu v celom rozsahu zamietol bez toho, aby sa zaoberal posúdením dôvodnosti základu a výšky uplatneného nároku z hľadiska existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou, ako aj naplnenia

ďalších zákonných predpokladov pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody. O trovách konania súd rozhodol tak, že stranám sporu (žalobkyni doplniacim rozsudkom) nárok na ich náhradu nepriznal, nakoľko žalovaná bola v spore úspešná, avšak náhradu trov nežiadala priznať a ani jej v konaní žiadne trovy preukázateľne nevznikli a žalobkyňa ako úspešná strana sporu nemala nárok na náhradu trov konania.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobkyne vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nebolo dôvodné, procesné podmienky konania boli splnené a napadnutý rozsudok v spojení s doplniacim rozsudkom bol zákonný a vecne správny, preto ho potvrdil, stotožňujúc sa v celom rozsahu i s jeho správnymi a úplnými dôvodmi. Ďalej uviedol, že súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že žalobkyňa uplatnila nárok podaním žaloby na súde po uplynutí trojročnej premlčacej lehoty (§ 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.), z tohto dôvodu premlčané právo (nárok na náhradu nemajetkovej ujmy) nebolo možné žalobkyni priznať (§ 100 ods. 1 OZ). Odvolací súd odkázal na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 2 CSP), s ktorými sa v celom rozsahu stotožnil, považujúc ich za vecne správne, a tiež úplné z hľadiska posúdenia všetkých kľúčových otázok nastolených v priebehu konania pred súdom prvej inštancie oboma procesnými stranami. Odvolací súd preskúmal odvolacie námietky žalobkyne, ktorými vyjadrila nesúhlas so závermi súdu prvej inštancie o premlčaní uplatneného nároku, keď namietala nesprávne posúdenie otázky plynutia subjektívnej premlčacej doby a jej prerušenia (spočívania) po dobu predbežného prerokovania príslušným štátnym orgánom (§ 19 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z.), ako aj správnosť právneho záveru súdu prvej inštancie, podľa ktorého námietka premlčania nároku vznesená žalovanou nepredstavovala zneužitie práva zo strany žalovanej ani konanie v rozpore s dobrými mravmi. Podľa odvolacieho súdu nemali odvolacie námietky žalobkyne oporu v zákone ani záveroch (rozhodnutiach) právnej praxe a neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, ani privodiť priaznivejšie rozhodnutie v prospech žalobkyne. Argumentáciu žalobkyne v podanom odvolaní považoval za zjavne nesprávnu, založenú na mylnom výklade ust. § 19 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., ktoré explicitne a celkom jasne stanovilo, že premlčacia lehota počas predbežného prerokovania nároku (podľa § 15 zákona č. 514/2003 Z. z.) neplynie „odo dňa podania žiadosti do skončenia prerokovania“, najdlhšie však počas šiestich mesiacov. Konštatoval, že v danom prípade sa maximálna lehota 6 mesiacov nemohla uplatniť, nakoľko predbežné prerokovanie nároku žalobkyne skončilo skôr, než uplynula táto lehota. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky sa k žiadosti žalobkyne o predbežné prerokovanie nároku v zákonnej lehote vyjadrila negatívne 13. júna 2019, kedy bolo jej konečné stanovisko doručené právnenému zástupcovi žalobkyne a skončilo tak prerokovanie nároku. Nešlo teda o prípad nedodržania 6 mesačnej lehoty ustanovenej na predbežné prerokovanie nároku a dobrovoľné plnenie štátu, ako tvrdila žalobkyňa. Za nedôvodnú a neopodstatnenú považoval aj odvolaciu námietku žalobkyne ktorou sa dovoľavala rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi v zmysle § 3 ods. 1 OZ a súhlasil so závermi súdu prvej inštancie, že nebola podložená výnimočnými okolnosťami, ktoré by žalobkyni objektívne bránili uplatniť svoje právo včas, pred márnym uplynutím premlčacej lehoty. Odvolací súd konštatoval, že námietka premlčania vznesená v konaní žalovanou v rámci jej procesnej obrany nemohla byť považovaná za konanie (výkon práva) v rozpore s dobrými mravmi a v žiadnom prípade nebola výrazom zneužitia práva na úkor žalobkyne. Z obsahu spisu nevyplývalo a žalobkyňa ani netvrdila, že by včasnému uplatneniu práva v zákonom stanovenej lehote jej bránila nejaká mimoriadna a nepredvídateľná objektívna prekážka, v konaní neuvádza žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali taký výnimočný zásah do princípu právnej istoty, ktorým by došlo k značnému znevýhodneniu žalovanej a k odopretiu výkonu jej práva a právnej ochrany zaručenej právnym poriadkom. Žalobkyňa mala reálnu možnosť uplatniť svoje právo na súde v trojročnej premlčacej lehote, ktorá bolo dostatočne dlhou lehotou na vykonanie práva, no svoj nárok včas neuplatnila svojim zavinением, pričom žalovanej nebolo možné pričítať žiadne zavinenie na márnom uplynutí premlčacej doby ani dôvody, pre ktoré žalobkyňa neuplatnila svoj nárok pred uplynutím premlčacej doby. Žalobkyňa ani v podanom odvolaní neargumentovala takými výnimočnými okolnosťami daného prípadu, ktoré by odôvodnili výnimočne nepriznať právne účinky námietke premlčania, vznesenej v súlade s právom a neprihliadať na (aj podľa názoru odvolacieho súdu žalobkyňou zavinенé) premlčanie jej práva. Za nedôvodnú považoval odvolací súd aj námietku žalobkyne o vadách konania, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie alebo

odňatie možnosti stranám sporu (žalobkyni) konať pred súdom v takej miere, že by došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces, ani námietku žalobkyne týkajúca sa nepreskúmateľnosti a nepresvedčivosti napadnutého rozsudku z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia, nakoľko preskúmané rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo odôvodnené riadne, úplne a presvedčivo, v súlade s požiadavkami právnej praxe (§ 220 ods. 2 CSP). Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok v spojení s doplniacim rozsudkom ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 CSP). Zároveň odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania tak, že žiadnej zo strán nárok na ich náhradu nepriznal, nakoľko žalobkyňa ako neúspešná strana sporu nemala nárok na náhradu trov konania a žalovanej, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech, žiadne trovy v odvolacom konaní preukázateľne nevznikli (§ 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

4. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila s poukazom na ust. § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Ako tzv. vadu znátočnosti dovolateľka videla v porušení princípu právnej istoty a argumentovala, že na rovnakú právnu otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach musí byť daná rovnaká odpoveď. Z obsahu dovolania vyplynulo, že dovolateľka nesúhlasila s právnym posúdením premlčania jej nároku, kde bolo potrebné použiť extenzívny výklad ust. § 19 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. a aplikovať dobu 6-tich mesiacov a nie dobu, ktorá sa viazala na dĺžku predbežného prerokovania nároku. Lehota na uplatnenie jej nároku preto neplynula po dobu 6 mesiacov od podania žiadosti, t. j. od 6. mája 2019 do 6. novembra 2019 a žaloba bola súdu doručená v zákonnej lehote elektronickými prostriedkami, a to dňa 7. októbra 2019. Nesúhlasila tiež s právnym posúdením jej požiadavky, aby vznesenej námietke premlčania súd nepriznal právne účinky z dôvodu rozporu s dobrými mravmi, ktoré považovala za rozporné s vykonaným dokazovaním. Dovolateľka opätovne popísala skutkové okolnosti počas trestného stíhania, kedy podávala opakovane žiadosti o jeho zastavenie a opakovane podávala sťažnosti na prietahy v konaní, žalovaná napriek tomu nechala žalobkyňu v právnom stave neistoty a trestné stíhanie zastavila až po uplynutí 4,4 roka od uznesenia o vznesení obvinenia. S ohľadom na uvedené konanie žalovanej vznesenú námietku premlčania nebolo možné podľa dovolateľky kvalifikovať inak ako konanie v rozpore s dobrými mravmi. Poukázala v tomto na judikáтуру Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej len „NS ČR“ rozsudok NS ČR z 19. februára 2009 sp. zn. 25Cdo/539/2008), tiež judikáтуру Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“ nález ÚS SR z 21. novembra 2017 sp. zn. III. ÚS 44/2017, uznesenie ÚS SR z 20. apríla 2011 sp. zn. II. ÚS 176/2011-14).

5. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka odôvodňovala nesprávnym právnym záverom odvolacieho súdu, že konanie žalovanej, ktorá vzniesla námietku premlčania, nebolo možné považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi, s poukazom na uznesenie ÚS SR z 20. apríla 2011 sp. zn. II. ÚS 176/2011, podľa ktorého „...vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad môže ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a priznanie účinkov premlčania by bolo voči nemu neprimerane tvrdým postihom...“. Pre posúdenie primeranosti bolo preto podľa dovolateľky potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody. Dovolateľka mala za to, že odvolací súd sa neriadil právnym názorom označeného rozhodnutia ÚS SR, na ktoré sám odkazoval (bod 10. rozsudku). V tejto súvislosti opätovne poukazovala na prietahy počas trestného stíhania, jej opakované sťažnosti, závažnosť obvinení. Dovolateľka mala za to, že spĺňala všetky podmienky, aby ju štát odškodnil, išlo podľa jej názoru o výnimočný prípad a vznesená námietka premlčania žalovanej bola preto v rozpore s dobrými mravmi a bola výrazom zneužitia tohto práva na úkor dovolateľky. Ďalej dôvodila, že súd musel hodnotiť správanie strany sporu (v prejednávanej veci správanie štátu) aj počas trestného konania, kde štát viac ako 4 roky bol nečinný a nechal dovolateľku v právnom stave neistoty, pričom poukázala aj na obsah vyjadrenia k žiadosti o predbežné prerokovanie nároku (zo 4. júna 2019), ktoré bolo podľa jej názoru v rozpore s § 6 až § 8 zákona č. 514/2003 Z. z. Dovolateľka poukázala aj na skutočnosť, že uznesením o začatí trestného stíhania (zo 16. januára 2012) boli spoločne obvinené so žalobkyňou aj ďalšie osoby, ktoré boli žalovaným odškodnené a v týchto jednotlivých konaniach bola vyslovená existencia nezákonného rozhodnutia, t. j. uznesenia o vznesení obvinenia zo 16. januára 2012. Dovolateľka namietala, že žalovaný nepriznal žiadnu zodpovednosť v rámci predbežného prejedania

nároku, čo len potvrdzovalo, že nemal záujem na náprave stavu, ktorý spôsobil. Mala za to, že jej právo na poskytnutie nároku na náhradu škody, spôsobenej nezákonným rozhodnutím bolo dané priamo ústavnou úpravou (čl. 46 ods. 3 Ústavy SR), čo žalovaný pred začatím súdneho konania aj počas súdneho konania neakceptoval a postupoval tak v rozpore s čl. 46 ods. 3 Ústavy SR.

6. Žalovaná v dovolacom návrhu namietala, že v predmetnej veci nebol daný žiaden z dovolacích dôvodov, o ktoré by dovolateľka dôvodne opierala svoje dovolanie a mala za to, že odvolací súd predmetnú vec správne právne posúdil. Ďalej uviedla, že v predmetnej veci bolo možné jednoznačne konštatovať, že nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu zo strany súdu, ktorý by znemožnil dovolateľke aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Žalovaná uplatňujúc námietku premlčania v danom konaní iba uplatňovala svoje zákonom priznané právo, vznesenie námietky premlčania preto nebolo odporujúce dobrým mravom. Žalovaná nijako nebránila dovolateľke vo výkone jej práva podať žalobu včas na súd a námietku premlčania nevzniesla v snahe poškodiť ju, ale sledovala ňou legitímny cieľ, ktorý je s premlčaním spojený. Konštatovala, že najlepšou ochranou práv dovolateľky by bolo včasné podanie žaloby na súd, čo však žalovaná nijakým spôsobom neovplyvnila. Žalovaná namietala, že žalobkyňa v konaní nijako nešpecifikovala dôvody, pre ktoré svoje právo neuplatnila včas. Rovnako ako dovolateľka, považovala žalovaná za nevyhnutné rešpektovanie princípu právnej istoty, ako aj ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a mala za to, že odvolací súd rozhodoval v predmetnej veci v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu a poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“) z 31. mája 2023 sp. zn. 5Cdo/125/2022, ktorým bolo v obdobnej veci, zastupovanej totožným právnym zástupcom dovolanie zamietnuté, keďže dovolací súd sa stotožnil s právnym názorom nižších súdov v otázke vznesenej námietky premlčania.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala za účinnosti CSP v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bol (z procesného hľadiska) vydaný napádaný rozsudok odvolacieho súdu (§ 424 CSP), za splnenia podmienok podania aj spisania dovolania na to oprávnenou osobou (§ 429 ods. 2 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP), či sú splnené procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu. Dospel pritom k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Na odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup (§ 447 CSP), uvádza nasledovné.

8. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie napadnúť (úspešne) dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak podľa písm. e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo podľa písm. f) CSP súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

10. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak: a) rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo; c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 1 a 2 CSP).

11. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

12. Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., právo na náhradu škody sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou uplatnenia práva na náhradu škody zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, plyní premlčacia lehota odo dňa doručenia (oznámenia) rozhodnutia, ktorým bolo zmenené alebo zrušené právoplatné rozhodnutie.

13. Podľa § 19 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., lehota neplynie počas predbežného prerokovania nároku podľa § 15 odo dňa podania žiadosti do skončenia prerokovania, najdlhšie však počas šiestich mesiacov.

14. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do niektorého z procesných práv (strany sporu) a b/ nesprávnosť procesného postupu súdu reprezentujúceho taký zásah, ktorým došlo k znemožneniu procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia, o ktorom je reč, treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale i ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv spojených so súdnou ochranou práva zaručených Ústavou SR. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia a na jeho predvídateľnosť, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

15. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že tieto majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/2005). Z práve uvedeného tak vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou rozhodnutia (tu porovnaj I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, IV. ÚS 372/2020, 1Cdo/213/2019, 2Cdo/190/2019, 3Cdo/168/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 6Cdo/33/2020, 7Cdo/308/2019, 8Cdo/152/2018 a 9Cdo/344/2021).

16. K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty [(čl. 1 ods. 1 Ústavy SR), napr. PL. ÚS 36/95], ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou uvedeného princípu je aj požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované (I. ÚS 236/06).

17. Pokiaľ ide o arbitrárnosť, táto môže mať v rozhodnutiach rôznu podobu. Podľa konštantnej judikatúry ÚS SR o arbitrárne rozhodnutie ide najmä vtedy, ak je svojvoľné. Môže tiež ísť o extrémny nesúlad právnych záverov s vykonaným dokazovaním alebo o taký výklad zákona, ktorý nemá oporu v medziach rozumného a prípustného výkladu zákona. Arbitrárnosť môže tiež spočívať v hodnotení dôkazov, ktoré je vykonané bez akéhokoľvek akceptovateľného racionálneho základu tak, že z nich prijaté skutkové závery nevyplývajú pri žiadnej možnej interpretácii. Arbitrárnosť teda znamená interpretačný exces. Arbitrárne rozhodnutie je spravidla spojené s nedostatočným odôvodnením, avšak nemusí to tak byť nevyhnutne. Arbitrárne rozhodnutie predstavuje zásah do práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces (I. ÚS 115/2020).

18. Dovolateľka ako tzv. vadu zmätočnosti namietala porušenie princípu právnej istoty pri posúdení námietky premlčania vznesenej žalovanou, tiež porušenie princípu právnej istoty pri posúdení požiadavky dovolateľky, aby vznesenej námietke premlčania súd nepriznal právne účinky z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Ak sa spor na základe prihliadnutia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu. (čl. 2 ods. 2 a 3 CSP). Dovolací súd prieskumom napadnutého rozsudku zistil, že nižšie súdy pri posúdení námietky premlčania vychádzali zo skutkových zistení, ktoré v konaní neboli sporné, a ktoré vyhodnotili v súlade s príslušnou právnou úpravou (§ 19 zákona č. 514/2003 Z. z.; rozhodnutie NS ČR sp. zn. 30Cdo 1728/2011). Nebolo možné sa preto stotožniť s argumentáciou dovolateľky ohľadne odlišného posudzovania lehoty podľa § 19 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. nižšími súdmi ani s jej argumentáciou o aplikovateľnosti maximálnej 6 mesačnej dĺžky na jej spočívanie a to pre každý posudzovaný prípad bez ohľadu na skutočný čas predbežného prerokovania nároku. Závbery nižších súdov v plnom rozsahu korešpondujú s textom zákona, a preto dovolávanie sa uplatnenia princípu právnej istoty zo strany dovolateľky, bolo iba vedením polemiky s jednoznačným znením zákona, ktorý absolútne nepripúšťa variantnú interpretáciu. Dovolací súd sa nestotožnil ani s argumentáciou dovolateľky, že princíp právnej istoty bol nižšími súdmi porušený aj pri posúdení jej požiadavky, aby vznesenej námietke premlčania súdy nepriznali právne účinky z dôvodu rozporu s dobrými mravmi. Tak dovolací súd, ako aj súd prvej inštancie odôvodnili svoj postup s poukazom na ustálenú súdu prax, ktorá síce pripúšťa nepriznať vznesenej námietke premlčania právne účinky z dôvodu rozporu s dobrými mravmi, takáto námietka ale musí byť dôvodná, opodstatnená a podložená výnimočnými okolnosťami, čo v posudzovanej veci naplnené nebolo. V konaní nebolo preukázané, že by žalovaná konala v úmyselne dosiahnuť premlčanie nároku dovolateľky (k tomuto pozri napr. nález ÚS SR z 20. septembra 2022 sp. zn. IV. ÚS 421/2022). Samotné prieťahy v trestnom konaní (sťažnosti podávané 23. januára 2013 a 8. novembra 2013), ako aj opakované žiadosti dovolateľky o zastavenie trestného stíhania (podávané 18. apríla 2012 a 11. júna 2015), neboli spôsobilé zmať včasné uplatnenie nároku dovolateľky, keď v konaní bolo skutkovo ustálené (a súčasne aj nesporné), že dovolateľka sa o škode dozvedela dňom doručenia uznesenia Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR o zastavení trestného stíhania dňa 13. mája 2016 a lehota na včasné uplatnenie nároku jej (aj s ohľadom na jej spočívanie z dôvodu predbežného prerokovania nároku) uplynula 19. júla 2019. Žaloba ale bola podaná (až) dňa 10. októbra 2019. Z uvedeného vyplýva, že dovolateľka mala dostatok času na včasné uplatnenie nároku a v uvedenom jej nebránili žiadne výnimočné okolnosti, ani konanie žalovanej. Keďže dovolací súd prieskumom napadnutého rozhodnutia nezistil vytykajúcu vadu zmätočnosti, prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP preto vyvodit' nešlo.

19. Vo vzťahu k namietanému nesprávne právnemu posúdeniu dovolateľka vymedzila prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a namietala, že odvolací súd sa pri posudzovaní vznesenej námietky premlčania s ohľadom na rozpor s dobrými mravmi neriadil právnym názorom rozhodnutia ÚS SR z 20. apríla 2011 sp. zn. II. ÚS 176/2011. Dovolací súd prieskumom napadnutého rozsudku tvrdý odklon nezistil, práve naopak, odvolací súd v odôvodnení svojho postupu poukázal práve na vyššie označené rozhodnutie ÚS SR. Na zdôraznenie a ozrejmienie veci dovolací súd opakovane uvádza, že vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, keďže výkon žiadneho práva nemôže byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad ale môže ísť iba výnimočne a tieto výnimočné okolnosti musia byť v konaní aj preukázané. Ako vyplýva aj z označeného rozhodnutia ÚS SR, vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania by mohlo ísť o takýto prípad len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a priznanie účinkov premlčania by bolo voči nemu neprimerane tvrdým postihom. Práve z tohto dôvodu je pre posúdenie primeranosti potrebné vychádzať vždy z konkrétnych okolností prípadu, vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody. V konaní bolo nižšími súdmi bez pochybností skutkovo ustálené, že dovolateľke nebránila žiadna okolnosť vo včasnom uplatnení jej nároku a ten sa premlčal iba z dôvodu jej zavinienia, t. j. nekonania. Zásada *vigilantibus iura scripta sunt* (právo patrí bdelym) znamená, že aktívni a starostliví ľudia, ktorí si včas uplatňujú svoje

nároky, sú chránení. Naopak nečinnosť a ignorovanie lehôt môže viesť k strate ich práv. Nižšie súdy v konaní dôsledne skúmali všetky podstatné skutočnosti posudzovanej veci, žiadne výnimočné okolnosti, resp. konanie v rozpore s dobrými mravmi ktoré by odôvodňovali nepriznať vznesenej námietke premlčania je právne účinky ale zistené neboli. Keďže nižšie súdy vyhoveť vznesenej námietke premlčania, nezaoberali sa posúdením dôvodnosti základu a výšky uplatneného nároku z hľadiska existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou, ako aj naplnením ďalších zákonných predpokladov pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody dovolateľky. Nakoľko nebol zistený odklon od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu, prípustnosť dovolania nešlo vyvodiť ani podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

20. Pretože v prejednávanej veci prípustnosť dovolania žalobkyne nešlo vyvodiť z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a ani z § 421 ods. 1 písm. a) rovnakého zákona, dovolaciemu súdu ani neostávalo iné, než spôsobom uvedeným v prvej vete výroku tohto jeho uznesenia podľa § 447 písm. c) CSP naložiť s dovolaním ako celkom.

21. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.